

різних історичних етапах розвитку людства безпосередньо впливали на розуміння поняття «толерантності». Сьогодні можемо її дефініювати як індивідуальну особистісну цінність і водночас як соціальне надбання, що здатне забезпечити розвиток демократичного суспільства на основі високої моральності, взаємотерпимості, моноідеології та взаєморозуміння.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Декларація принципів толерантності від 16.11.1995. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_503#Text (дата звернення: 29.04.2022).
2. Загальна декларація прав людини [від 10.12.1948. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text (дата звернення: 29.04.2022).
3. Монастирська М. Ідея толерантності та її розвиток у історії політико-правової думки. Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності. №3. 2009. С. 39–47.
4. Статут Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури [від 12.05.1954. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_014#Text (дата звернення: 29.04.2022)
5. Тарасишина О. Справедливість і толерантність у сучасному праві України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юр. наук : 12.00.01. «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень» Одеса, 2008. 26 с.

Юлія НАГОРНА

*аспірантка спеціальності 061 «Журналістика»
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
Тернопіль, Україна
nagoyul49@elr.tnpu.edu.ua*

ЦІННІСНІ ОРІЄНТИРИ ЖУРНАЛІСТА У КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ НОВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ

Трансформація ціннісних орієнтирів відбувається із невідпинним розвитком новітніх технологій у житті сучасного суспільства. Однак науково-технічний прогрес породжує нові етичні проблеми та виклики. Відтак, сьогодні в інформаційному суспільстві формується ряд морально-етичних проблем. Роль журналіста у висвітленні яких є помітною. Оскільки журналістська діяльність постійно перебуває у стані медіації у суспільних процесах, особливо у сучасному світі. Важливо зазначити як саме ціннісні принципи працівників ЗМІ впливають на суспільство.

Журналістська професія вимагає постійної відповідальності перед суспільством та реципієнтами. Моральний вибір – постійно супроводжує працівників засобів масової інформації. Адже від журналістської

діяльності, а саме – поширення та збору інформації може залежати доля як окремої людини, так і колективів, установ і навіть – держав.

Часто моральні дилеми у журналістів з'являються тоді, коли професійні завдання суперечать загальним нормам моралі.

Захист суспільної моралі в українських ЗМІ реалізується в багатьох законодавчих актах, нормативних документах, які діють в Україні: це Закон України «Про захист суспільної моралі», Конституція України, Указ «Про невідкладні додаткові заходи щодо зміцнення моральності у суспільстві та утвердження здорового способу життя», Постанова «Про Національну експертну комісію з питань захисту суспільної моралі», Положення «Про громадську експертну раду з питань захисту суспільної моралі», Закон «Про інформацію», «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні», «Про рекламу», «Про інформаційні агентства», «Про телебачення і радіомовлення».

Як пише автор першого в Україні підручника «Журналістська етика» Валерій Іванов: «Люди схильні критично оцінювати тих, хто взяв на себе сміливість оцінювати їхні дії, визначати суспільні орієнтири, бути провідником при розгляді актуальних для суспільства питань» [1].

Сьогодні суспільство переживає кризу моральних цінностей. Коли із початком воєнних дій громадяни починають заново вибудовувати моральні орієнтири. Журналісти у цьому процесі стають посередниками, які в деякій мірі відображають суспільно-політичні процеси із морального аспекту. Формування ціннісних орієнтацій відбувається під час актуалізації процесу взаємодії людини зі світом. Тому, саме завдяки суспільній інформатизації, сьогодні розширюються права громадян у доступі до інформації і знань, збільшуються можливості громадської участі і контролю за політичними процесами, відкриваються досі ще небачені можливості не лише для споживання інформаційного продукту, а і для інтерактивного виробництва нового прогресивного суспільного світогляду, який спрямовує та прискорює прогресивні суспільні процеси [2].

Пам'ятаємо, що професія журналіста є соціально відповідальною, тобто журналіст відповідає за своє слово насамперед перед аудиторією, адже він реально впливає на зміни в суспільних настроях і на життя суспільства [1].

Відтак, сьогодні виокремлюємо багато факторів, котрі впливають на сприйняття реципієнтами інформації. Зокрема журналістам на сучасному етапі важливо пам'ятати про наслідки публікації неправдивих чи не перевірених матеріалів. Із невпинним розвитком новітніх технологій

сучасний технічний розвиток дав можливість оперативно поширювати і створювати медійний контент. Публікація новин із місця подій, подача інформації із першоджерел. У гонитві за швидкістю поширення новин журналісти забувають про решту етичних норм і правил, котрі сьогодні як ніколи є важливими для українського суспільства.

Медіатренер Ігор Куляс у розвідці «Кілька пояснень для критиків моніторингу марафону “Єдині новини”», що була опубліковано в інтернет-виданні «Детектор медіа», коментує сьогоднішню ситуацію щодо дотримання журналістських стандартів в інформаційному просторі, зокрема і про проблему висвітлення власних емоцій журналістами: «Чи має право на емоції журналіст? Безумовно так! Чи дозволяють ці емоції робити свою роботу непрофесійно? Безумовно ні! Чи дає війна журналістам індульгенцію на нехтування стандартами своєї професії? Ні! Так, війна, як найстрашніше лихо, як найгірший з усіх можливих форсмажор, безумовно, вносить свої корективи в роботу не лише журналістів, але й будь-яких фахівців будь-якої мирної професії. Але це не означає, що будь-який професіонал починає робити свою роботу погано, “тому що війна”» [3].

Тому, варто пам'ятати про те, що формування ціннісних орієнтирів відбувається через сприйняття реципієнтам інформації і її подальше поширення. Особливо сьогодні, коли у постійному інформаційному потоці споживачі інформації виявляються надто легкою мішенню у поширенні пропаганди та фейкової інформації. Захистити аудиторію від маніпулятивних матеріалів, і таких, які шкодять чи призводять до погіршення суспільно-політичних настроїв громадян – є сьогодні чи не найголовнішим завданням медійників. Останні у своїй роботі повинні взяти за правило стати тим орієнтиром у суспільних цінностях, котрі б сприяли формуванню та вдосконаленню моральних цінностей у аудиторії.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Іванов В. Ф., Сердюк В. Є. Журналістська етика: 2-е вид, випр. Київ: Вища школа, 2007. 231 с.
2. Купрій Т. Г. Інформаційні виклики в контексті становлення сучасного громадянського суспільства України. *Економіка та держава*. 2012. № 8. С. 44-47.
3. Куляс І. Кілька пояснень для критиків моніторингу марафону «Єдині новини». Детектор медіа. URL: <https://detector.media/shchodenni-telenovini/article/198401/2022-04-15-kilka-poyasnen-dlya-krytykiv-monitoryngu-marafonu-iedyni-novyny/> (дата звернення: 26.04.2022).